

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Cena Dm 1,-

Štev. 157.

V Ljubljani, četrtek 13. julija 1939

Leto IV

Senzacionalno poročilo pariškega dnevnika:

Italija daje Trst za deset let v najem Nemčiji

Nemčija bi tam uredila pomorsko in letalsko oporišče

Pariz, 13. julija. o. Posebni dopisnik dnevnika »Excelsior« poroča iz Rima senzacionalno novico o italijansko-nemškem sporazumu glede Trsta in tržaškega pristanišča. Če bo to poročilo potrjeno, bo po vsem svetu vzbudilo ogromno presenečenje, zlasti pa še v državah srednje in južnovzhodne Evrope.

Po tem sporazumu naj bi bila Italija odstopila tržaško pristanišče za 10 let. Nemčija bi dobila v Trstu naslednje pravice:

1. sme urediti v Trstu letalsko in pomorsko oporišče;
2. prevzela bi v upravo tržaške vojne ladjedelnice in jih razširila po lastni potrebi;
3. postavila bi nove velike silose za skladiščenje žita;
4. nemško oblasti bi odločujoče sodelovale ne le v upravi pristanišča, temveč tudi v splošni politični in gospodarski ter vojaški upravi tržaškega mesta.

Če temelji to poročilo na stvarnih dejstvih, bi po tem sporazumu Nemčija čisto na tihem prišla na Jadran in na Sredozemsko morje ter s tem postala sredozemski držav, s čimer bi se položaj glavnih sredozemskih držav zelo poslabšal.

Kot razlog za ta sporazum navajajo dejstvo, da je Trst po priključitvi Avstrije k Nemčiji zapisan gospodarski smrti, saj je Nemčija ves promet blaga iz bivše Avstrije usmerila na Hamburg, čeprav bi lahko dobila v izkoriščanje prosti pristaniški del, katerega je prej imela Avstrija. Trst

je zaradi priključitve izgubil 1,2 milij. ton svojega prometa. Da bi mu Italija pomagala, je sprejela nemške predloge in zahteve ter dala tržaško pristanišče za omenjeno dobo v najem Nemčiji, da ga bo trgovsko in vojaško izkoriščala.

Ta sporazum — če je resničen — o katerem poroča pariški dnevnik, bi bil lahko usodnega pomena za bodoči politični razvoj ob obalah Sredozemskega morja.

London, 13. julija. AA. Stefani: »Evening Standard« v dopisu iz Verone kategorično zanika nepravilne trditve demokratičnega tiska, da se nahajajo

v Italiji nemške čete. Po pisanju ge. Tabouis, pravi list, naj bi bil ves italijanski polotok preplavljen z nemškimi četami. Neki francoski list n. pr. piše, da se nahaja v Italiji 200.000 nemških vojakov, da je v Turinu prišlo do krvave vstaje itd. Dopisnik »Evening Standarda« piše, da je sam obiskal vse kraje, v katerih naj bi po pisanju francoskih listov bili nemški vojaki. Našel je samo enega nemškega častnika, ki je s svojo ženo kupoval blago v neki trgovini v Benetkah. V Turinu ni prišlo do nobene krvave vstaje ter je na južni strani Alp vse mirno.

Boj za rusko zavezništvo:

Anglija zahteva od Sovjetov popuščanja, Nemčija jim ponuja 19 milijard

Odhod nemškega gospodarskega zastopstva na pogajanja v Moskvo

London, 13. julija. o. Angleška vlada je na včerajšnji seji razpravljala o zastopstvu pogajanj v Moskvi ter odklonila sovjetsko zahtevo, naj bi se pogajanja odložila za nekaj tednov. Na seji so razpravljali tudi o novih navodilih za angleškega odposlanca Stranga. Ta navodila so takoj po seji sporočili v Moskvo z nalogom, naj Strang skuša takoj doseči nadaljevanje pogajanj. Tudi francoska vlada je poslala podobna navodila svojemu poslaniku v Moskvi.

Zastoj pri pogajanjih je nastal zaradi tega, ker se Rusija brani sprejeti obveznosti glede jamstva in pomoči Holandiji, Švici in Belgiji, kakor to želi Anglija in Francija, po drugi strani pa zahteva od njih nedvomno jamstvo in pomoč za baltičke države svoje sosedice. Druga ruska zahteva pa je v tem, da se morata tudi Poljska in Turčija zavezati, da podjeta Rusiji na pomoč.

Angleška vlada je spričo teh zahtev zavzela stališče, da mora Rusija pokazati ravno tako po-

pustljivost, kakor Anglija in Francija, če želi, da bi se posvetovanja nadaljevala.

Po seji angleške vlade je zunanji minister Halifax obvestil sovjetskega poslanika Majskega o novih sklepih angleške vlade.

Berlin, 13. julija. Tu so se razširile vesti, da bo v kratkem, gotovo pa po končanih pogajanjih v Španiji, dr. Wohltat takoj odpotoval v Moskvo. Prihodnje dni bo v Moskvo odpotovalo večje odposlanstvo nemške težke industrije na začetek gospodarskih pogajanj s sovjetsko vlado. Pripravljeni posveti med Nemčijo in Rusijo že nekaj časa potekajo v Moskvi in so dospeli tako daleč, da bo lahko tja odpotovalo uradno nemško zastopstvo. V berlinskih gospodarskih krogih zatrjujejo, da ponuja Nemčija Rusiji trgovinskih kreditov v znesku 75 milijonov funtov sterlingov (19 milijard dinarjev) samo, da bi jo pregovorila, naj ne stopi v vojaško zvezo z Anglijo in Francijo. Nemško odposlanstvo bo vodil znani strokovnjak za urad-

ne trgovske pogodbe dr. Wohltat.

Spremembe v italijanski vladi in zunanji politiki

Dosedanji poslanik v Londonu Grandi odpoklican in imenovan za pravosodnega ministra

Rim, 13. julija. o. Dosedanji italijanski poslanik v Londonu Grandi, eden prvih Mussolinijevih sodelavcev in eden najvidnejših fašističnih prvakov, je bil odpoklican s svojega mesta ter imenovan za pravosodnega ministra v italijanski vladi. Grandi je veljal — podobno kakor maršal Balbo — za zagovornika sodelovanja med Italijo in Anglijo ter nasprotnika kakršne koli zveze z Nemčijo, kar zagovarjata zunanji minister grof Ciano in njegova okolica. Njegov odpoklic je nedvomno posledica nemških zahtev in znamenje, da Grandiju ne bo v italijanski politiki najbrž več dodeljena kakšna pomembnejša vloga, saj je kot bivši, najspretnejši, italijanski zunanji minister prišel zdaj na pravosodno, to je podrejeno, ministrstvo.

Uradno poročilo italijanske vlade o Grandijevem odpoklicu pravi samo, da je bil imenovan za ministra, prejšnji pravosodni minister Solmi pa da je odstopil iz osebnih razlogov.

Kot prvo težko nalogo novega pravosodnega ministra imenujejo preseljevanje Nemcev iz južne Tirolske, s katero bo združenih izredno veliko zapletenih pravnih vprašanj.

Ko je bil Grandi poklican iz Londona, so pričakovali, da bo imenovan morda za predsednika fašistične zbornice ali pa za tajnika fašistične stranke. Njegov naslednik v Londonu bo najbrž Avgust Rossi, sedanji italijanski poslanik v Moskvi.

Anglija si kupuje prijatelje na Balkanu

Veliki angleški posojili za grško in romunsko oborožitev

London, 13. jul. Angleška vlada je sredi izdala uradno poročilo, da je bil podpisan finančni sporazum med Anglijo in Romunijo. Po sporazumu daje Anglija Romuniji posojilo v znesku 5.500.000 funtov sterlingov (poldrugo milijardo dinarjev). Denar za posojilo bodo dobili z javnim vpisovanjem. Romunija se je v sporazumu obvezala, da bo denar iz posojila porabila za nakup angleških izdelkov potrebnih za romunsko državno obrambo.

London, 13. jul. o. Med angleškim trgovinskim ministrstvom in grško vlado so bila včeraj končana pogajanja za kredit 2.400.000 funtov sterlingov (600 milijonov dinarjev), ki ga bo Anglija dala Grčiji.

za nakup orožja in vojaških potrebščin za grško vojsko. Orožje in material bo Grčija kupila v angleških tovarnah. Grčija bo posojilo plačala v 40 letih, obrestovalno se bo 5%.

Ti posojili balkanskima državama kažejo, da je Anglija začela in da je pripravljena nadaljevati svojo obrambno ofenzivo na Balkanu predvsem z denarjem, ki ga balkanske države potrebujejo bolj od obilja in poroštev.

Med travo je pripeljal kačo

Moravče, 12. julija. Kunaver Ivan iz Belneke je včeraj nakosil travo, po katero je prišel z vozom. Nakladati mu je pomagala 12 letna sestra, ki je čula neko sumljivo sikanje ter se je zaradi tega že plašila. Ko sta doma spravljala krmo z voza, sta našla med plastmi debelo rjavo kačo. Brž sta jo potokla z vilami, hvaležna, da ni bilo huje nesreče. Kakor čujemo, je letos po naših krajih vse polno strupene golazni in je treba mnogo previdnosti, zlasti pri spravljanju sena.

Poljska je odpovedala nogometno tekmo z Belgijo, Belgiji pa so povabili romunsko nogometno zvezo, ki je povabilo sprejela. Romunska nogometna reprezentanca bo v Bruxellesu igrala z nogometno reprezentanco Belgije dne 10. decembra, ko bo potovala v London, kjer bo čez nekaj dni nato odigrala svojo tekmo z Anglijo.

Začetek pogajanj med Anglijo in Japonsko

London, 13. junija. m. V Londonu je bilo včeraj objavljeno, da bodo pogajanja med Anglijo in Japonsko začela v soboto, in sicer v Tokiju ter da so se vojaške in civilne oblasti že sporazumele glede načrta samih pogajanj. Do zakasnitve pogajanj je prišlo zaradi nesporazumov med japonskim zunanjim ministrstvom in vojaškimi krogi. Toda na drugi strani, se je pokazala nova nevarnost, ki lahko prepreči začetek japonsko-angleških posvetov. Japonska je opozorila Anglijo, da namerava zasesti še tri nova pristanišča

Vesti 13. julija

Čehi na Češkem branijo samo tiste stvari, katere jim je nemški kancler Hitler zagotovil: češko avtonomijo, delno državno samostojnost, kulturno ter jezikovno svobodo. Tako odgovarjajo praške narodne »Noviny« na očitek narodno-socialističnega tiska, da Čehi ovirajo nemško delo na Češkem.

Ogenj je izbruhnil na angleškem letališču Speake in uničil dve letali. Škode je okrog dva milijona funtov sterlingov. Ogenj so podtaknili najbrž vohuni.

Voditelj gdanskih narodnih socialistov Foerster je včeraj z letalom odpotoval v München, kjer se bo verjetno sestal z nemškim kanclerjem Hitlerjem.

Boji na meji med Mandžurijo in Mongolijo se nadaljujejo. Japonci poročajo, da so do sedaj sestrelili že 520 letal, Sovjeti pa trdijo podobno o japonskih letalih.

Če Anglija res želi, da bi Nemčija sodelovala pri obnovitvi svetovne trgovine, naj ji potem odpre nova tržišča, ne pa, da ovira njen izvoz z vsemi silami. Tako je govoril včeraj v Berlinu zastopnik poljedelskega ministrstva na nekem zborovanju.

Japonska zahteva zase vse tiste predele ozemlja ob južnem tečaju, ki ga je neka japonska odprava odkrila leta 1912.

Italijanski zunanji minister grof Ciano je včeraj imel dve uri dolg razgovor z generalom Francom. Trdijo, da ga je skušal pregovoriti do tega, da bi v Španiji uvedel diktatorski režim po zgledu fašizma ter se popolnoma odrekal vsaki gospodarski in politični zvezi z demokratičnimi državami.

Bivši predsednik rdeče španske vlade Negrin se je vrnil iz Mehike v Francijo in bo skušal od francoskih oblasti doseči, da bi mu vrnil pol tone cerkvenih in drugih dragocenosti, ki jih je ob begu pripeljal iz Španije.

Voditelji Italije, Nemčije in Japonske naj bi se v Rimu sestali ob obilnici fašističnega pohoda na Rim ter se posvetovali o bodočem skupnem nastopanju, poroča angleška agencija Reuter.

Zadnji sestanek francoskega ministrskega predsednika z nemškim poslanikom v Parizu je veljal Gdansk in sicer predlogom, kako bi se to vprašanje rešilo mirno. Francija baje zastopa mnenje, naj bi se Gdansk priključil k Nemčiji, hkratu pa postal poljska svobodna luka.

Angleško vojno brodogradilno podjetje na Daljnem vzhodu bo v kratkem obiskalo razna važna pristanišča v holandski Indiji. Ta obisk bo manifestacija holandske in angleške volje za skupno obrambo pravic in posesti na Daljnem vzhodu.

Novo enoto je dobila nemška vojska po odredbi vrhovnega poveljnika generala Brauchitscha. Enota bo nosila naslov »Nagli oddelci« in jo bodo tvorile skupine konjenice, motorizirane pehote, lahkih tankov, kolesarjev in motoriziranih razvidnikov.

Pri včerajšnji železniški nesreči blizu Bukarešte je našlo smrt okoli sto ljudi, kakor govore najnovejša poročila iz Rumunije.

Kongres nemške narodno-socialistične stranke bo letos v Nürnbergu od 3. do 11. septembra. Imenoval se bo »Kongres miru«.

Nemški škofje bodo imeli svoj letni sestanek dne 12. avgusta v Fuldi. Prej bo odposlanstvo škofov potovalo v Rim. Po sestanku v Fuldi bodo škofje izdali skupen pastirski list o miru.

Ob jutrišnjem francoskem narodnem prazniku bo razglašena tudi obsežna amnestija za vse vrste prestopkov, razen za vohunstvo.

V Parizu so včeraj slovesno slavili 150 letnico francoske zastave. Slovesnosti sta se udeležila tudi predsednik republike Albert Lebrun in predsednik vlade ter vojni minister Daladier.

Na italijansko pobudo je določen sestanek jugoslovansko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora. Ta sestanek bo od 20. do 25. julija v Rimu. Naše zastopstvo bo vodil pomočnik trgovinskega ministra dr. Sava Obradović.

Včeraj še je pripeljal v dvorec Miločer romunski knez Nikolaj, brat kraljice Marije.

Bivši predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš se je vkrcal na ladjo v Washingtonu ter potuje v Anglijo.

Papeški nuncij na Slovaškem msgr. Ritter je včeraj odpotoval v Rim, da pripravi vse potrebno za sklenitev konkordata med Sveto stolico in med Slovaško.

Protiangleška društva so začeli ustanavljati po vseh japonskih mestih in tam na Kitajskem, kjer gospodarijo Japonci. Društva bodo organizirala propagando proti Angliji.

Grški narod je dal kneginji Ireni, ki se je poročila z italijanskim vojvodom Spoletskim, doto 10.000 funtov sterlingov.

Romunska kneginja Helena je s prestolonaslednikom Mikhaelom včeraj dopotovala na Brionske otoke pred Puljem.

O izgonu tujcev iz južne Tirolske je italijanska vlada izdala uradno poročilo, da je bil ta ukrep potreben, ker so se tujci bavili z nedovoljenim delovanjem proti Italiji. Najbrž so pošiljali vesti o položaju na južnem Tirolskem v tuje liste.

Celo vrsto ostrih carinskih ukrepov proti Italiji pripravljajo Združene države.

Pri veliki vojaški paradi jutri v Parizu bo sodelovalo vsega skupaj 30.000 mož francoske in angleške vojske.

Solska ladja naše vojne mornarice v poljski Gdiniji

Gdinja, 13. julija. o. Solska ladja naše vojne mornarice »Jadran« je včeraj priplula v poljsko pristanišče Gdinijsko. Poveljnik ladje Kačič je s svojim adjutantom obiskal poljskega pomorskega kontreadmirala Unroga, šefa civilnih oblasti Sokola in poveljnika pristanišča Kanakega. Vse te osebnosti so nato vrnilo obisk na šolski ladji »Jadran«. Kontreadmiral Unrog je priredil kosilo na čast jugoslovanskim častnikom in gojencem. Jugoslovanski gostje so obiskali nato poljske vojne ladje, ki so v luki. Snoti so prispeli v Gdinijsko odpravnik poslov jugoslovanskega poslanstva v Varšavi Adamovič, vojni odposlanec polkovnik Kaludjerčič ter tiskovni ataše Mareš, ki

Propagandna pot Slovkov po Jugoslaviji in Bolgariji

Bratislava, 13. julija. o. Iz Bratislave je odpovala skupina članov slovaško-jugoslovanske lige in Bolgarskega kroga na kulturno propagandni izlet po Jugoslaviji in Bolgariji. V večjih mestih obeh držav bodo člani priredili vrsto kulturnih večerov s slovaškimi pesmimi, plesi in narodnih nošah in recitacijami. Kulturni del tega izleta vodi predsednik kulturne komisije pri slovaški vladi. Slovaki so odpotovali s parnikom do Belgrade, od tam pa pojejo naprej v Bolgarijo, nato se bodo pa vrnili v Jugoslavijo.

Sport v zadnji minuti

Stari Len Harvey je spet postal svetovni prvak v srednjetežki kategoriji. V Londonu je premagal Mc Avoyja po točkah v boju za naslov. Borba je bila izredno zanimiva in ogorčena ter je v njej prišlo do trenutkov, ki so bili zelo dramatični. Len Harvey sam bi bil v nekem trenutku skoraj izgubil boj s knackoutom, k sreči pa ga je rešil gong. Pobral se je, prišel k sebi ter si pridno nabiral točke do kraja in potem tudi zaslužen zmagal. V dobro poučenih krogih pa trdijo, da bo naslov svetovnega bokerskega prvaka Lenu Harveyju priznala edinole Britanska bokerska federacija, medtem ko mu pa Amerika ne bo priznala, ampak je imenovala že dva kandidata, ki se bosta v kratkem pomerila za naslov, katerega te bil do nedavnega nosil John Henry Lewis, ki je naslov zdaj predal brez boja, ker je bil po boju z Joejem Louisom oslepel. Ta boj pa bo izbojevan v Ameriki.

Naročajte Slovenski dom!

Angleška letala lahko gredo na pomoč Poljski v nepretrganem letu

V tej trditvi vidijo Nemci grožnjo za „letalsko obkoljevanje Nemčije“

Berlin, 13. julija. o. Nemški tisk prinaša razburjene članke o prvih poletih angleškega letalstva nad francoskim ozemljem. V njih vidi prave za letalsko obkoljevanje Nemčije. Zlasti je Nemčijo neprijetno zadela trditev angleškega časopisa, ki pravi, da so prvi poleti angleških bombnikov nad Francijo dokazali, da bi angleška letala ob nevarnosti z lahkoto brez pristanka letela na Poljsko. Nemški listi danes na prvih mestih obravnavajo s to trditvijo in vidijo v njej grožnjo proti Nemčiji, češ, da bi potencialno angleška letala lahko bombardirala katerokoli veliko nemško mesto. Utrlni poleti angleškega letalstva nad Francijo so nemškemu tisku dokaz, da hoče Anglija vojno. Če bo Anglija s temi poleti nadaljevala, bi to utegnilo roditi hude posledice. Če angleški listi pišejo, da je angleško letalstvo sposobno leteti iz Londona na evropsko celino, jim morajo Nemci odgovoriti, da je nemško letalstvo prav tako sposobno leteti s celine na London.

»Berliner Börsen Zeitung« pravi, da ima nacionalno-socialistična Nemčija ne samo boljšo obrambo proti zračnim napadom, kar se je pokazalo

že v Španiji, temveč da razpolaga tudi z letalskimi silami, ki so moderne in močnejše od vseh ostalih letalskih sil na svetu. Nemška lovna letala so dosegla svetovne rekorde ter bodo preprečila napad angleških bombnikov na Nürnberg, Leipzig in Hamburg. Akcijski radij nemških letal ter bi se zaradi tega morala Birmingham, Manchester in Edinburg ali Marseille, Toulouse in Bordeaux bolj bati kakih morebitnih presenečenj.

»Berliner Börsen Zeitung« pobija načrt bivšega angleškega vojnega ministra Duff Cooperja, ki ga je objavil v »Evening Standardu« in ki se nanaša na načrt angleške mobilizacije. Nemčija bi izvajanja tega načrta smatrala kot izzivanje, ter bi odgovorila s protikužepi. Nemški narod je miren, ter se ne boji za svojo bodočnost. Nemški narod dobro ve, da se njegovi voditelji ne bodo dali ugnati ter bodo ostali navzlic vsem grožnjam hladnokrvni. Postopali pa bodo e nepričakovano hitrostjo, ako bodo oni, ki izzivajo postavili položaj, ki bi ogrožal nemško varnost.

Križi in težave družine z otroškim blagoslovom

Ljubljana, 13. julija.

Stanovanjske odpovedi, podane na okrajnem sodišču, nam razkrivajo marsikatero socialno težavo, mnoge skrbi in boje, ki jih vodijo najemniki — družine, blagoslovljene z otroki. Nekateri hišni lastniki so tako nesramni in brezsrčni, da načeloma nečejo v svoje hiše najemnikov, ki imajo nedoctrane otroke. Raje pustijo, da se stanovanje prazno tuji po več mesecev in leta. Dostikrat prihajajo na sodišče v pisarno za stanovanjske odpovedi stranke, ki jokajo pripovedujejo, kako jih je gospodar vrnil na cesto, ker imajo otroke in ker niso mogle drugače dobiti stanovanja, da so nasproti gospodarju zatajile resnično število nedolžnih neboljencev. Gospodarji se izgovarjajo, da so nervozni zaradi otrok, češ naj gredo na cesto in naj se tam valjajo po prahu.

V prvi polovici tega leta je bilo na okrajnem sodišču podanih že 807 stanovanjskih odpovedi, lani v tem času le 743. Za avgustov selitveni termin računajo, da se bo preselilo do 350 strank, ki so jim bila stanovanja za avgust sodna odpovedana. Koliko jih je pa, ko jim je bilo stanovanje odpovedano le ustmeno? Zanimivi so razlogi odpovedi. Največ, skoraj 95% vseh odpovedi navaja neredno plačevanje najemnine. Neki gospodar za stranki odpovedal in navedel: »Krištev hišnega

reda. Kljub večkratnemu opozorilu skače sinček skozi okno na dvorišče in igra harmoniko ob nepravem času, skače po vrtu, ki je le za mene, in se podi okrog.« Drugi gospodar pa je omenil: »Stranka razgraja po hiši, pobija kozarce, posodo in se nedostojno obnaša.«

Nekateri gospodarji pa zelo omalovažujejo sodišče. So mnenja, da jim mora sodnik takoj ustreči, ob vsakem dnevu in vsaki uri. To ni tako! Pri n. pr. enomesečnih odpovedih mora gospodar točno vpoštovati mesečni rok in najpozneje 1. v mesecu vložiti odpoved za prihodnji mesec. Trije gospodarji pa so za 1. avgust podali odpoved pred dnevi. Kratko so bile zavržene. Neki gospodar pa je bil tako malomaren in nepismen, da je napisal le svoje ime, ne pa točnega naslova, kje blagovoli njega odličnost stanovati, ter je nekemu društvu odpovedal lokal, ko drugače ni bil dogovorjen noben odpovedni rok. Sodnik je to odpoved zavrnil in navedel:

»Odpovedujoča stranka ni navedla svojega točnega naslova, pa tudi sicer odpoved ni podana v skladu z zakonitimi predpisi, kajti predmetni lokal je bil najet brez dogovorjenega dopovednega roka, izselitev se pa zahteva do 20. julija t. l. torej zgodaj, ker zakoniti odpovedni rok, če ni drugače dogovorjen, znaša 3 mesece.«

Gospodarji! Spoštujte sodišče!

Smrtna nesreča pri Dev. Mar. v Polju

Devica Marija v Polju, 13. jul.

Snoči približno ob desetih zvečer je na banovinski cesti med Zgornjim Kašljem in Devico Marijo v Polju prišlo do nesreče, ki je usmrtila okrog štirideset let starega elektrimonterja Alojza Rusa iz Device Marije v Polju.

Ob tem času je pripeljal ob banovinski cesti poltovorni avtomobil, last Rudolfa Gostinčarja, izdelovalca metel iz Zgornjega Kašlja. Prav tam je na cesti precejšen ovinek. Vozilo je zavilo, nenadoma pa je vozač na cesti zapazil temen predmet, ki je ležal po cesti. Poskusil je avtomobil v hipu zavreti, toda bilo je že prepozno. Kolesa so šla čez. Avtomobil se je brž ustavil in ko je vozač pogle-

dal, je zapazil, da je povozil s svojim avtomobilom nekega srednje starega moškega.

Kmalu so prihiteli ljudje, ki so sklicali tudi banovinskega zdravnika g. dr. Jenka. Ta pa povozenemu ni mogel več pomagati. Smrt je nastopila takoj. Avto je povozenega zadel v glavo ter mu prebil lobanjo. Truplo so nato prepeljali v mrtvašnico pri Devici Mariji v Polju. Vso stvar je takoj prevzelo v roke poljsko orožništvo, ki je uvedlo preiskavo.

Kakor se je ugotovilo, je bil povozeni približno štirideset let stari elektrimonter Alojzij Rus iz Polja. Rus se je bavil s priložnostnimi posli. Snoči se je odpravljaj domov, bil pa je, kakor sodijo, nekoliko vinjen ter je obležal sredi ceste.

Ljubljana od včera do danes

Vsi oblaki so se čez noč poskrili nekam za obzorje, jutranje nebo je bilo čisto in jasno kakor ribje oko. Že na vse zgodaj je bilo sonce na vso moč gorko, ljudem, ki se jim je mudilo v službo, je bilo pošteno vroče. Zdi se, da bomo zdaj dobili pravo juljsko vreme, ki bo kakor nalašč pripravno za izlete in za kopanje. Počasi bodo prišli na svoj račun tudi tisti, ki do sedaj še niso ugnili. Zdaj bo dobro tako lepo vreme za polje, po tujkopremetnih krajih pa tudi za sezono. Če se bo vreme ustalilo, bomo imeli letos najbrž tudi prav zadovoljiv obisk po teh krajih.

Snočne rokoborbe v Unionu

Mednarodne rokoborbe, ki so zdaj že nekaj dni večer za večerom v Unionu, so stalno boljše obiskane. Vsakokrat je obisk večji, v Ljubljani zanimanje nepristano raste. Tudi snoči je bil obisk odličan.

Ob 9 zvečer sta se najprej spoprijela Poljak Pirnacki in bivši jugoslovanski amaterski vrh Zagrebčan Janes. Borba je bila izredno zanimiva in tudi lepa, končala pa je neodločeno. Veliko zanimanje je vladalo za odločilno srečanje med Kopom in Čehom Mrno. Kop je občinstvu pripravil presenečenje, ki ga je sprejelo z velikim navdušenjem. Že v drugi rundi borbe je Mrno nepriznoma položil na hrbet in zmagal. Se večje presenečenje pa je prisotnim pripravil Ljubljančan Sotler, ki je Slovaka Hano položil na hrbet že v 4. minuti. Kot zadnji par pa je nastopila najzanimivejša dvojica, zamorec Ali ben Abdu ter Italijan Nino Equatore. Oba borca sta se boja lotila z vso zagrizenostjo, občinstvo je zdaj vzpodbujalo enega, zdaj drugega, njegove simpatije so se menjale, kakor sta se pač že oba junaka vedla v borbi. Snoči se je pokazalo, da je Nino Equatore izredno gibčen in spretan rokoborec. Snoči je nekajkrat izžval veliko navdušenje, ko se je spretno izmaknil iz zamorceve ameriške kravatice in delal najrazličnejše tehnične bravure. Prav gotovo bo tisti večer, ko se bosta v odločilni borbi pomerila Ali ben Abdu in Nino Equatore, obisk v unionski dvorani rekorden. Tekme postajajo iz dneva v dan zanimivejše in napetije, ker je vedno več odločilnih borb in se vedno bliže stavlja vprašanje končnega zmagovalca na teh borbah. Nekateri dajejo največ šans za končnega zmagovalca, drugi imajo za glavnega favorita Kopa, tretji pa spet Equatoreja. Nocoj bo že en kandidat za končnega zmagovalca odpadel, saj se bosta Pero Kop in Ali ben Abdu pomerila v odločilni borbi.

Epilog k tomboli

Zadnjič smo poročali o zanimivih posledicah neke tombole v Sloveniji, pri kateri so se najprej vsi odkrivali nesrečne srečke, ki je pa navzlic vsemu zadela glavni dobiček. Po zadetju se je seveda prvi kupec spomnil, da je srečka bila v začetku njegova in da gre glavni dobiček njemu, ne pa tretji ali četrti osebi, ki se ji je ljubilo čakati pri tomboli. Nastal je zanimiv spor, čigavo je motorno kolo. Prvi kupec pravi, da je njegovo, ženska, ki pa je kolo zadela, pa pravi, da bi se tudi ona ne parila pri tomboli na soncu, če ji ne bi bila služkinja, kateri je gospodar dal srečko, te njeje podarila itd., kakor se to dogaja vedno, kadar gre za dobiček. Razsoditi bo morala to reč na vse zadnje sodnija. Zgodilo se je pa tako, da je k dobitnici prišel organ uprave oblasti in ji motorno kolo zaplenil in ga odpeljal v svojo centralo, dokler se stvar ne razčisti. Najbrž niti dobitnica niti mož postavbe nista vedela, da sme tudi sporno zasebno lastnino zapleniti le na podlagi sodnega odloka in nič drugega.

Pod voz je padla

Na reševalni postaji je bilo včeraj precejšnje zatišje. V knjigi je zapisanih vsega skupaj le osem prevozov, med njimi pa ni nobenega, ki bi prišel v poštev, da bi bil zapisan v kroniko nesreč in nezgod. Tudi v bolnišnici včeraj ni bilo posebnega obiska. Zapisanih pa je bilo kljub vsemu vendarle nekaj nesreč in nezgod.

Hčerka posestnika iz Želimelj Cecilija Pažnar je padla pod voz ter pri tem dobila težke poškodbe.

Šestletna hčerka kurjača pri državnih železnih Bambič Vikica je padla s stola ter se poškodovala.

S kolesa je padel mehanik Viktor Janež ter se občutno potolkel.

Sin posestnika iz Št. Ruperta na Dolenjskem štiriiletni Franc Prah je hodil okrog voza s pe-

skom, pa se mu je po nesreči zvrnila na nogo trga polna peska in mu jo zlomila.

Poljska dinarica Angela Kotnik z Gorij pri Bledu je padla s kozolca ter si zlomila desno roko.

Nujna zdravniška pomoč zavarovancem OUZD

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja vse svoje zavarovance na področju ljubljanske ambulaterije, da se smejo v nujnih primerih ob nedeljah in praznikih posluževati vsakokratnega mestnega dežurnega zdravnika, ako je pristojni zdravnik OUZD nedosegljiv. Zavarovanci naj ugotovijo naslov pristojnega zdravnika OUZD v uradovem poslopiu na Miklošičevi cesti 20. Naslov mestnega dežurnega zdravnika je objavljen v vsaki sobotni številki ljubljanskih dnevnikov.

Čemu je to potrebno

Na naše včerajšnje pripombe o kolesarjih in pravcih, ki bi jim šle, smo dobili od naših bralcev veliko priznanj. V zvezi s tem smo dobili naslednje pismo:

»S svojim člankom o kolesarjih ste zadeli v živo. Edino vi ste povedali pravo besedo. Tako je! Kolesarjev nas je cela vojska v Sloveniji, pa da bi ne smeli imeti pravice do drugega kakor do globe? Pozabili pa ste napisati nekaj. Do sedaj so policijske globe za preproste ljudi, ki se vozijo s kolesi, znašale 75 din. Pri zadnjem uvažanju modernega cestnega reda v Ljubljani so pa te globe kar nenadno poskočile na 130 din, kakor sem se imel priliko sam na lastni koži preizkusiti. Pri globah smo torej zdaj že izenačeni z avtomobilisti, toda to je še ena krivica več. Če bo oblast v Ljubljani tako vestno preganjala kolesarje, kakor jih je začela zadnje dni, bodo kolesarji letos dali oblastni blagajni ne pet, marveč deset milijonov dinarjev. Pa kaj, ko bi bila samo globa! Poleg zapisa zato ali ono brezprometno prometno malenkost je človek, ki mu ni usoda naklonila, da bi se lahko vozil na štirih kolesih, deležen še sto prijaznosti, robatega poka in tudi zmerjanja. Če smo že kolesarji obsojeni, da moramo toliko žrtvovati za ceste, čeprav se kmalu ne bomo smeli niti voziti več po njih, bi prosili še, naj bi oblastni organi z nami ravnali tako, kakor je uradni organ bilo včasih zapovedano: mirno, vljudno in brez nepotrebnih pripomb. Saj je dovolj, da plačujemo davek in globe!«

Razpis banovinskih literarnih nagrad

Da poživijo slovensko leposlovno produkcijo, razpisuje tudi letos kraljevska banska uprava za najboljša slovenska izvirna literarna nagrade v skupnem znesku 20.000 dinarjev.

Nagrade se bodo dajale za leposlovna dela v vezani ali nevezani besedi, ki sploh še niso bila objavljena, ali pa bodo izšla v tisku v dobi od 1. aprila 1939 do 31. marca 1940. Od natisnjenih del se bodo upoštevala le izvirna dela, ki bodo objavljena prvič, torej ne prevodi, ne ponatisi in ne predelane izdaje že izdanih del. Upoštevala pa se bodo zlasti taka večja pripovedna in dramska dela, ki obravnavajo katerokoli pomembno dobo slovenske zgodovine in narodnega življenja ter so važna za vzgojo narodne zavesti. Seveda bo odločevala tudi pri teh delih umetniška višina.

Število in višino nagrad določa po svobodnem preudarku glede na število nagrade vrednih rokopisov razsodišč, ki je sestavljeno iz zastopnikov organizacij književnikov in od članov, imenovanih od kraljevske banske uprave.

V primeru, da ne bo predloženih dovolj takih del, ki bi nagraditev zaslužila, se nagrade ne podelijo ali le v omejenem znesku in se ostali znesek prihrani za razdelitev po prihodnjih razpisih.

Avtorji, ki se mislijo udeležiti tega književnega tekmovanja, naj predložijo svoja natisnjena dela v 5, nenatisnjena pa vsaj v 3 natiskanih izvodih najkasneje do 31. marca 1940. leta prosvetnemu oddelku kraljevske banske uprave v Ljubljani.

Hud padec z voza

Moravče, 12. julija.

Posestnikov sin Tihelj Štefan iz Podplesja je bil te dni zaposlen pri svoji sestri v Logu, kjer je pomagal sušiti seno. Pognal se je na voz, da bi zmetel mrvo na kozolec; pri tem pa mu je spodletelo in je padel z zglavo na trda tla kake 2 metra globoko. Ne meneč se za bolečine, je vstal in hotel začeti z delom. Kmalu pa mu je postalo slabo in je moral v posteljo. Posledice so bile težke hujše tako, da so ga morali drugi dan odpeljati v bolnišnico. Pretresel si je možgane in je njegovo stanje baje precej resno.

Kongres Kristusa Kralja od 25. do 30. julija 1939

DARUJTE ZA KONGRES

Naj bi ne bilo slovenske družine, ki ne bi darovala vsaj 2 din za kongres.

Vsem, ki smo jim poslali razne bloke z boni, pa vse župne urade, lavantinske in ljubljanske škofije, lepo prosimo, da pošiljajo vse darove po položnicah edino na sledeči naslov: Pripravljalni odbor za kongres Kristusa Kralja, Ljubljana; št. čekovne računa je: 11.711.

OSKRIBITE SI ZA KONGRES KNJIZICE

Kongresne knjižice so dostavljene vsem župnim uradom. Stanejo: rdeče z znakom vred 8 din; te dovoljujejo vstop tudi k »Igri o kraljestvu božjem«, modre z znakom vred 5 din; te dovoljujejo dostop k ostalim prireditvam na Stadionu razen k »Igri o kraljestvu božjem« ne. Obe knjižici pa dajeta pravico do polovične voznine na železnice.

Kjer bi knjižic zmanjkalo, nemudoma pošljite po nove. Kjer bi jih bilo pa očitno preveč, pa jih takoj pošljite nazaj, da jih pošljemo tja, kjer jih manjka!

Knjižice dobite tudi v Ljubljani na Prosvetni zvezi ali pa v glavni kongresni pisarni na Tyrševi cesti 29-I, v poslopiju Gospodarske zveze.

SEDEŽI ZA IGRO

Za veličastno »Igro o kraljestvu božjem«, pri kateri bo sodelovalo dne 29. t. m. zvečer 3000 igralcev, bodo na razpolago tudi sedeži. Sedeži bodo po 10 din. — Kdor namerava kupiti sedež za igro, naj zaenkrat kupi samo kongresno knjižico za 5 din. Naknadno bo lahko dokupil posebno knjižico za 10 din, ki bo lahko dovoljevala mesto pri igri na sežu!

Župnijski pripravljalni odbori za kongres.

V zadnjem času so nam sporočili sledeči župnijski uradi iz ljubljanske in lavantinske škofije svoje pripravljalne odbore:

Ljubljanska škofija: Koprivnik p. Boh. Bistrica, Krka, Studenec pri Sevnici, Vodice nad Ljubljano, Rovte, Zagradec, Radovljica, Sv. Križ pri Litiji, Poljsnik p. Sava pri Litiji, Bela cerkev, Lom nad Trzinom, Cerklje ob Krki, Domžale, Dobropolje, Zabnica p. Skofja Loka, Kočevje, Črnomelj, Gozd p. Kamnik, Krašnja p. Lukovica, Prečna, Dole pri Litiji, Dev. Mar. v Polju, Duhovnja Št. Vid p. Lukovica, Zagorje ob Savi, Dobavec p. Trbovlje, Zaplana p. Vrhnika, Sava pri Litiji, Grčarice p. Dolenja vas.

Lavantinska škofija: Sladka gora p. Šmarje pri Jelšah, Slovenska Bistrica, Ljubno ob Savinji, Zdo-le pri Krškem, Sv. Ana v Slov. goricah, Marenberg, Zice p. Loče pri Poljčanah, Češnjice p. Frankolovo, Sv. Lenart nad Laškim, Razbor pri Zid. mostu, Sv. Benedikt v Slov. goricah, Št. Vid pri Planini.

Dan samih odločilnih borb!

Hana proti Equatoru: Mrna proti Pirnatske-mu: Sotler proti Janežu: KOP proti ALI BEN ABDU.

Kdo bo zmagal KOP ali ALI BEN ABDU?

Samo še danes in jutri!

Kino Union ob 21. uri

Skrivnost smrtne megle

Sam se je nasmehnil in pogledal na stensko uro.

»Marion«, je prijazno posvaril, »čas je, da greš.«

»Saj res, takoj!« je presenečena vzkliknila, pospravila naglo posodo in odhitela iz sobe.

»Ima namreč nekaj malega posla«, je mirno pojasnjeval Sam. »Pri nekem starem profesorju. Trikrat na dan mora tja, da pripravi jed in da pospravi po hiši.«

Skoro uro dolgo je Devorny klepetal s Samom. Zoperno je bilo detektivu, da je oče Sam pripovedoval o vsem drugem, samo o tistem ne, kar je njega zanimalo — namreč o tovarni Lammerley. Nikakor pa ni hotel Devorny na to napeljati pogovora, ker je smatral Sama za dovolj prebrisanega, da bi zadel, kaj za vprašanjem tiči. Sam je pravkar govoril o edinem pametnem načinu vzgoje kaktej, ko so se odprla vrata ter je skočila v sobo Marion, vsa rdeča in potna od teka.

»Pomisli, oče, profesor mi je podaril še posebej en dolar«, je radostna vzkliknila in stresla večje število malih kovancev na mizo. Z vsmehom in s pravi otroškim veseljem sta s Samom denar uredila in preštela. Devorny je smeje opazoval prizor.

»Drži, en dolar preveč«, je potrdil Sam zadovoljno. »Za kaj pa ga misliš porabiti, Marion?«

»Kupila si bom pri Longfellowu Rusa, veš, popolnoma belega zajca z žarečimi rdečimi očmi«, je svečano povedala. »To sem si zmerom želela.«

Devorny je hlinil živahno zanimanje za zajce vseh vrst. Zabaval se je, ko je poslušal navdušeno pripovedovanje Ma-

ron in ji pri tem gledal v bleščeče oči.

»Počakajte, da bom prav hitro uredila vašo sobico, potem Vam bom pokazala živalice«, je vzkliknila vsa srečna nad tolikim razumevanjem za svoje posebno veselje. Četrt ure kasneje ga je vodila k malemu hlevčku, da je moral občudovati štiri zares lepe zajce.

»Sedaj pa povej kaj o čem drugem«, je brundal nekam nevoljno oče Sam, ko sta se obadva spet znašla v sobi. »Tvoj kuncu so sicer res lepi, toda s svojim posebnim veseljem vendar ne smeš dolgočasiti drugih ljudi.«

Marion je naredila mrk obraz ter obmolnila. Devorny pa je mislil na vzgojo kaktej, na pomorsko bitko v japonskih vodah in — prav tako molčal.

To, nekoliko mučno razpoloženje pa ni trajalo dolgo. Kmalu so bili spet v živahnem pogovoru. Marion je bila sedaj veliko bolj zaupljiva, — bržkone jo je Devornyjevo zanimanje za kuncu pripravilo do sprave z njegovim plemenitim pokolenjem. Ura je kazala skoro deset, ko je oče Sam končno s poudarkom velel, da je treba iti spat. Spremil je Devornyja po stopnicah do njegove sobice in mu stisnil v roko svečo.

»Pa ne žgite dolgo luči«, je svaril Sam. »Jutri bo treba že ob pol petih vstati!«

»Brž še eno cigareto, potem pa bom legel«, je obljubil Devorny smeje in vstopil v svojo sobico. Oba človeka sta mu ugajala. Prav za prav še celo preveč, kajti v zadnjih urah sploh ni mislil na svoje namene in svoje naloge. To je bilo gotovo slabo znamenje...

Med tem se je pritipal v temo do mize in zagorela je vžgalica... kaj to pomeni? Naglo je prižgal svečo.

Bela kuverta, ki je nosila s pokončno pisavo napisano označbo »Mr. Kennilbury«, je ležala sredi mize. Hlastno je

detektiv odtrgal ovoji. Potem pa je brezumen strmel na mui listič, ki je bil popisan s strojem:

»Varujte se plavalase ženske! Petnajst minut dolgo vas je danes opazovala. To ne pomeni ničesar dobrega — Vaš prijatelj.«

7.

»Marion ima temnorjave lase«, je bila Devornyjeva prva misel, ki mu je bila šinila v glavo. Kasneje se je moral nam tem smejeti, da je bila ravno skrb, če ga svari pred to ali drugo deklico, zanj največja. Nato je začel nekoliko bolj stvarno razmišljati.

Ze drugi nasvet svojega »neznane prijatelja« je bil prejel. Čeprav so doslej koristnost prvega nasveta še ni bila izkazala, se je detektiv že nagibal k temu, da bi veroval poštenemu namenu pisanja. Za zdaj ga še ni doletela notena nevednost, ko je sledil prvemu nasvetu.

V neki bistveni točki se je razlikoval ta drugi nasvet od prejšnjega. Prvi listič je govoril le o stvarih, ki so bile Devornyju jasne in razumljive, med tem ko pa vsebuje drugi svarilo pred nekim človekom, ki ga Devorny ni niti poznal niti še nikdar videl. Uganki — kdo je »neznani prijatelj« — se je pridružila še nova: »Pred katero plavalaso žensko naj se varuje?«

»Hm...« je momljal Devorny zadovoljno potem, ko se mu je posrečilo nedvomno ugotoviti praske na okenski polici v bližini okna je stala lestev. Kako je bilo pismo prineseno sem gor, je sedaj torej vedel. Najbrže je nekdo od zunaj opazoval, kako je Marion pospravljala sobo. Šele nato to pismo prinesel sem gori s pravilnim računom, da pred Devornyjem ne bo nihče stopil v sobico.

Od tu in tam

Rekordna sadna letina se obeta v naši državi. Izredno mnogo bo jabolk, še dosti več pa sliv. Za izvoz bo na razpolago toliko blaga kot še nobeno leto. Pri tem pa se takoj rodi vprašanje, kam s tolikim pridelkom. Naše severne sode so bile ponavadi najboljši odjemalci sadja. Prav letos pa je sadje izvrstno obrodilo tudi v Nemčiji. Avstriji in češkomoravskem protektoratu. V Nemčiji bo smelo iti le okrog 2000 vagonov jabolk. Vse drugo bo ostalo doma. Še slabši izgledi za trgovino se obetajo slivam. Zlasti Bosna bo pridelala mnogo tega sadja. Poznavalci razmer trdijo, da nam letos preostane kot edini dobri trg Poljska, vendar pa bodo morale cblasti pravočasno poskrbeti, da se nam bo ta trg odprl.

Nad svojimi nevhvaležnimi volivci se bridko pritožuje poslanec iz Stojadinovičeve skupine Jovan Radulović iz Mostarja. Može je namreč poskušal ustanoviti v nekaterih hercegovinskih krajih poseben »Srbski kulturni klub«, ki naj bi bdel nad srbskimi interesi. Ko pa je prišel v Capljino, so mu zborovalci dali vedeti, da takega zagovarstva ne odobravajo, zlasti ne v času, ko se bližajo srečni rešitvi naša boleča notranjopolitična vprašanja.

Na plot se je nasadil kmet Jovan Bilić iz Meline pri Banjaluki. Speljal je na visoko hrusko, toda pri tem stopil na šibko vejo. Veja se je odlomila, a Bilić je padel z višine deset metrov na plot in se nataknil na kol, ki mu je prebodel trebuh in pogledal iz hrbta. Reče se je mučil vso noč, kajti ob času nesreče ni bilo nobene žive duše v bližini. Šele jutraj so ga ljudje dobili v zadnjih zdihljajih.

Starokatoliški veljaki se spet lasajo med seboj. Že deset let traja spor med dvema kriloma starokatoliške cerkve na Hrvaškem, namreč med skupino prejšnjega starokatoliškega škofa Marka Kalogjera in skupino, ki je bila vrgla Kalogjera s škofskega stolca in izvolila za njegovega naslednika Anta Donkovića. Zmeda se ni mogla razčistiti, ker je našel Kalogjera zaščito pri prejšnjih diktatorskih režimih in je svojo centralo preselil iz Zagreba v Beograd. Sedaj se obe skupini kregata po časopisih, na zmotraj pa si druga druga izpodkopa pleta z razsodbami tako imenovanega starokatoliškega cerkvenega ženičnega odbora. Ta odbor ima namreč pravico razvezovati zakone, ki so bili sklenjeni v starokatoliški cerkvi. V imenovanem odboru ima večino Kalogjera in prav to je v njegovih rokah močno orodje, s katerim si dela priprave, kateri bi se radi ločili svojih zakonikih drugov. Skupina Ante Donkovića je prepričana, da se bo sporno vprašanje rešilo kmalu potem, ko se bodo uredile tudi notranjopolitične razmere v naši državi.

Na nekem gradu v Sloveniji je odkril staro dragoceno sliko italijanskega mojstra Carraccia srbski zbiralec Rajko Slepčević. Slika predstavlja »Marsa in Venero« ter je bila izdelana v 16. stoletju. Slepčević je dognal, da je bila slika v začetku osemnajstega stoletja prodana na Holandskem za bajno vsoto, nakar je po dosedaj neznanih ovinkih prispela v zbirko nesrečnega mehiškega cesarja Maksimilijana. Slepčević se že več let bavi s stikanjem za starimi umetninami, ki prenuvokrat leže skrite in zaprte v starih gradovih po Sloveniji in Hrvaški. Slika Carraccia je slučajno staknil v nekem slovenskem gradiču, toda pravega imena tega gradiča Slepčević neče izdati. Slika predstavlja »veliko dragocenost, ker je izredno dobro ohranjena.

Med angleške pilote je bil sprejet mlad Belgradčan Oleg Berner. Fant je dopolnil komaj osemnajst let, toda v rokah ima zahvalno pismo, ki ga je njegovemu očetu pisal med svetovno vojno angleški zunanji minister lord Curzon. Prav to pismo je pomagalo Bernerju, da je bil sprejet za pilota v angleškem letalstvu. Njegov oče je bil ravnatelj neke moskovske banke, v kateri je imelo okrog 350.000 funtov sterlingov naloženih tudi angleško odposlanstvo, ki je pomagalo in podpiralo ruske carske generale, ko so se po revoluciji bojevali z boljševiki. Ko je bil odpor caristov zlomljen, je stari Berner pobegnil na Norveško, od tam pa s poročili angleški vladi, da je zanjo rešil ves denar iz banke. Denar je odposlal na Anglesko, a v zahvalo je dobil pismo zunanjega ministra, v katerem je rečeno, da Anglija nikoli ne bo pozabila usluge, ki jo je bil storil. Toda Berner je kmalu umrl, njegova vdova pa se je preselila na Anglesko. Tam je kmalu potem rodila sina Olega, ki je dobil, ker je bil na angleških tleh rojen, angleško državljanstvo. Ne da bi za to ugodnost vedela, je vdova odšla v Beograd in s trdim delom vzdrževala družino. Prav slučajno pa je letos izvedela, da ima njen sin Oleg angleško državljanstvo. Sin, ki se je navduševal za letalstvo, je takoj vložil prošnjo, da bi bil sprejet med angleške letalce. Zaradi zahvalnega pisma lorda Curzona mu je bila prošnja ustrežena.

Dva nova dirigenta in več pevcev bo najela za prihodnjo sezono belgradska opera. Kakor poroča »Politika«, sta ponudbo za dirigentski mesti že sprejela ravnatelj ljubljanske opere Mirko Polić in zagrebški operni dirigent Milan Sachs. Od slovenskih pevcev pa so sprejeli ponudbo za večkratno gostovanje tenoristi Rijavec, Gostič in Franc.

Najdebelejša ženska v Jugoslaviji, Saveta Anglijič, je pred kratkim umrla v Beogradu. Saveta je bila stara komaj 32 let, pa je tehtala nič manj kakor 250 kilogramov. Rodom je bila iz Jagodine, kjer so jo otroci zasmehovali, ker je bila že kot mlada deklica nenavadno debela. Pozneje so jo najeli za nek potujoči cirkus. Po večji žalosti je umrla. Največji križ pa so imeli z njo v belgradski bolnišnici, ko se je vanjo zatekla. Komaj da so našli tako široko posteljo, pod posteljo pa so morali podložiti stole, da se blazine niso vdrele. Ne da bi mogli ugotoviti pravo bolezen, je Saveta že umrla. Šele na prosekuri bodo mogli ugotoviti, kaj je bil pravi vzrok njene smrti.

Posojilo 100 milijonov dinarjev bi rada našla vardarska banovina. Na bankski upravi so namreč sestavili program del, ki bi jih bilo treba v Južni Srbiji nujno izvesti. Najprej bi morale priti na vrsto vaške ceste in vaški vodovodi, potem bolnišnice, ureditev zdravstvenih zavodov in zdravniške službe po večjih podeželskih krajih, ureditev kmetijskih šol in vzornih postaj ter končno tudi gradnja več novih hotelov v letovilih in kopališčih Južne Srbije. Za ves ta program, ki bi ga izvršili v desetih letih, bi banovina rabila najmanj 100 milijonov. Gospodarstveniki pravijo, da bi se le na ta način omogočil južnim krajem razvoj in polet v kulturnem in gospodarskem pogledu. Posojilo bi dala Državna hipotekarna banka ali pa Poštna hranilnica.

Predpočitniška seja mestnega sveta ljubljanskega

Končna zgraditev Žal - Ureditve državne ceste do Ježice Kanalizacija Opekarske ceste

Ljubljana, 13. julija. Mestni svet ljubljanski se je včeraj pred počitnicami sestel na kratko sejo, da je rešil nekatere nujne komunikalne zadeve in razne stvari občanov. Svojo odsotnost je opravičilo več mestnih svetnikov.

Zupan dr. Jure Adlešič je po uvodnih formalnostih podal kratko poročilo predsedstva. Omenjal je najprej kongres Zveze mest kraljevine Jugoslavije. Letos je bila redna skupščina zastopnikov mest v Beogradu. Skupščina je pokazala mnogo resnega in pozitivnega dela za skupne zadeve in cilje mestnih občin. Na letošnjem sestanku je bilo opravljeno veliko strokovno delo in so na njem delovali tri strokovne konference: socialno-zdravstvena, finančna in tehnična. Na teh so sodelovali tudi zastopniki mestne občine ljubljanske.

G. župan se je nato v toplih besedah spomnil pokojnega šef-primarija kirurškega oddelka v pokoji in plemenitega zdravnika — filozofa dr. Franca Derganca, ki je 30. junija t. l. umrl. S smrtno dr. Derganca smo izgubili moža, ki je bil premožen in ne le dober zdravnik, temveč tudi dober svetovalec na življenjski poti. Kot zdravnik in kot kulturno-tvorni delavec si je pokojnik postavil med nami trajen spomenik. G. župan se je nato spomnil tudi pokojne profesorice mestne ženske realne gimnazije Vide Vrtočeve, ki je 5. julija t. l. umrla. Bila je dobra vzgojiteljica in udeleževala se je v slavističnem klubu.

Náčelnik finančnega odbora prof. Dermastja je nato podal razna finančna poročila. Poročal je o 31 ločkah svojega resora. Glavno je bilo vprašanje dokončne zgraditve monumentalnih Žal pri Sv. Križu. Potreben je še kredit, da se krijejo zadnji stroški zgradbe. Finančni odbor se je odločil, da najame pri Mestni delavski zavarovalnici posojilo v znesku 1.500.000 din. Posojilo se bo obrestovalo po 6% letno. Mestni pogrebni zavod ima posojilo odplačevati v obrokih po 150.000 dinarjev. Posojilo je bilo brez debate sprejeto.

Mestna občina bo nabavila nov osebni avtomobil.

„Centralni šahovski klub“ - ustanovljen

Že do včerajšnjega ustanovnega občnega zbora se je v novi šahovski klub vpisalo 86 članov in članic

Ljubljana ni znana samo doma, pač pa še drugod po svetu poleg ostalega tudi po tem, da ima mnogo navdušenih in dobrih šahistov. Pa niso to samo prijatelji kraljevske igre, ki bi se shajali le zato, da bi se ob šahu zabavali, kakor se zabavajo drugi ljudje z drugačnimi stvarmi, kadar bi se radi nekoliko razvedrili. Ne, ta so idealisti, ki jim ni glavna lastna zabava, pač pa mnogo prej še večji napredek našega šaha, da bi tudi »po beločrnih poljih« nesli v svet sloves svoje male domovine.

Snoči ob 8. so se zbrali na ustanovni občni zbor novega ljubljanskega šahovskega kluba, takoj imenovanega »Centralnega šahovskega kluba«, ti-eti, ki so smatrali, da bi bilo škoda, če bi zaradi malenkostnih stvari, ki niso na mestu in ki bi jih vsaj med člani šahovskih klubov ne smelo biti, morala trpeti šahovska etvar sama. Občni zbor ni pokazal samo, da je v Ljubljani mnogo zanimanja za šahovsko igro, pač pa tudi, da imamo še vedno mnogo ljudi, ki tudi o teh stvareh trezno mislijo. Ob navzočnosti nad 50 članov novega kluba je občni zbor začel predsednik pripravljalnega odbora g. Ivan Bolha. Po prisrčnih pozdravih vseh navzočih prijateljev kraljevske igre je razložil razvoj dogodkov, ki so privedli do ustanovitve novega šahovskega kluba. Misel po tej ustanovitvi je prišla iz vrst bivših članov Ljubljanskega šahovskega kluba, kluba, ki je sicer znan kot najmočnejši pri nas, vendar pa v organizatoričnem pogledu boleha. Tem hibam se ni bilo mogoče izogniti na pametnejši način, kot da se ustanovi nov klub, ki bi s strogo in pravilno prepričil tudi te nepotrebne nevednosti. Iz izstopnih članov LSK se je sestel pripravljalni odbor za ustanovitev novega kluba. Temu gibanju sta se pridružila tudi »S. k. Amater« in šempeterski šahovski klub. V svojem poročilu je predsednik pripravljalnega odbora tudi povda-

ril, kakšno nalogo si je zastavil novoustanovljeni Centralni šahovski klub, namreč združiti vse pravne, po uspehih stremeeše shajete iz Ljubljane v močan in dobro organiziran šahovski klub in jim dati priliko, da v okviru klubskega življenja ob dostojnem medsebojnem sožitju izpolnjujejo svoje znanje v šahovski igri. V ta namen bo skušal pritegniti vsa sredstva, s katerimi tako društvo more razpolagati, da omenjeno nalogo tudi lahko izvrši.

Sodelovanje tega novoustanovljenega z drugimi šahovskimi klubi, predvsem ljubljanskimi, pa bo ostalo kar najživahnejše in prijateljsko. Predno je občni zbor prešel na dnevni red, je bila soglasno sprejeta pozdravna brzojavka, ki jo je s svojega prvega zborovanja poslal predsedniku Jugoslovanske šahovske zveze prosvetnemu ministru Stevanu Čičiću »Centralni šahovski klub«. Obenem so bile poslale JSZ-i tudi verifikacijske listine in se je klub takoj tudi prijavil.

Po prvi točki dnevnega reda, sprejetju pravil, ki so primerno stroga in ne dopuščajo nobene nediscipliniranosti članov, so sledile volitve odbora. Izvoljeni so bili ti-le našemu šahovskemu svetu že dobro znani, poštvalni, nesebični in preizkušeni delavci. Predsednik: Prof. Osterc, prvi podpredsednik Bizjak Ferdinand, drugi podpredsednik in obenem predsednik tehničnega odbora Furlani Ljudmil, tajnik dr. Čepak Slavko, blaginjak Samobor Stane, gospodar in knjižničar Pintarič Gabrijel, člana tehničnega izvršilnega odbora Hren Lado in Uršič Milan in še dva odbornika — prof. Čop Josip in Kovač Valentin. V razodbišču so Bolha Ivan, Sorli Jože in Klakovec Ludovik, namestnika pa Požar Danilo in Müller Rudolf. Nadzorni odbor: Kozina Anton in Karban Josip.

Možni svet je reševal nato še razne prilive in prošnje občanov. Seja je bila končana ob 19. V tajni seji je mestni svet obravnaval razne prošnje mestnih namestencev za napredovanje, prevodbo in definitivno nastavitve. V mestno službo sta bila sprejeta diplomirana tehnika Alojzij Jež in Ladislav Možina.

Možni svet je reševal nato še razne prilive in prošnje občanov. Seja je bila končana ob 19. V tajni seji je mestni svet obravnaval razne prošnje mestnih namestencev za napredovanje, prevodbo in definitivno nastavitve. V mestno službo sta bila sprejeta diplomirana tehnika Alojzij Jež in Ladislav Možina.

Možni svet je reševal nato še razne prilive in prošnje občanov. Seja je bila končana ob 19. V tajni seji je mestni svet obravnaval razne prošnje mestnih namestencev za napredovanje, prevodbo in definitivno nastavitve. V mestno službo sta bila sprejeta diplomirana tehnika Alojzij Jež in Ladislav Možina.

Možni svet je reševal nato še razne prilive in prošnje občanov. Seja je bila končana ob 19. V tajni seji je mestni svet obravnaval razne prošnje mestnih namestencev za napredovanje, prevodbo in definitivno nastavitve. V mestno službo sta bila sprejeta diplomirana tehnika Alojzij Jež in Ladislav Možina.

Možni svet je reševal nato še razne prilive in prošnje občanov. Seja je bila končana ob 19. V tajni seji je mestni svet obravnaval razne prošnje mestnih namestencev za napredovanje, prevodbo in definitivno nastavitve. V mestno službo sta bila sprejeta diplomirana tehnika Alojzij Jež in Ladislav Možina.

Možni svet je reševal nato še razne prilive in prošnje občanov. Seja je bila končana ob 19. V tajni seji je mestni svet obravnaval razne prošnje mestnih namestencev za napredovanje, prevodbo in definitivno nastavitve. V mestno službo sta bila sprejeta diplomirana tehnika Alojzij Jež in Ladislav Možina.

Možni svet je reševal nato še razne prilive in prošnje občanov. Seja je bila končana ob 19. V tajni seji je mestni svet obravnaval razne prošnje mestnih namestencev za napredovanje, prevodbo in definitivno nastavitve. V mestno službo sta bila sprejeta diplomirana tehnika Alojzij Jež in Ladislav Možina.

Možni svet je reševal nato še razne prilive in prošnje občanov. Seja je bila končana ob 19. V tajni seji je mestni svet obravnaval razne prošnje mestnih namestencev za napredovanje, prevodbo in definitivno nastavitve. V mestno službo sta bila sprejeta diplomirana tehnika Alojzij Jež in Ladislav Možina.

Možni svet je reševal nato še razne prilive in prošnje občanov. Seja je bila končana ob 19. V tajni seji je mestni svet obravnaval razne prošnje mestnih namestencev za napredovanje, prevodbo in definitivno nastavitve. V mestno službo sta bila sprejeta diplomirana tehnika Alojzij Jež in Ladislav Možina.

Možni svet je reševal nato še razne prilive in prošnje občanov. Seja je bila končana ob 19. V tajni seji je mestni svet obravnaval razne prošnje mestnih namestencev za napredovanje, prevodbo in definitivno nastavitve. V mestno službo sta bila sprejeta diplomirana tehnika Alojzij Jež in Ladislav Možina.

Možni svet je reševal nato še razne prilive in prošnje občanov. Seja je bila končana ob 19. V tajni seji je mestni svet obravnaval razne prošnje mestnih namestencev za napredovanje, prevodbo in definitivno nastavitve. V mestno službo sta bila sprejeta diplomirana tehnika Alojzij Jež in Ladislav Možina.

Možni svet je reševal nato še razne prilive in prošnje občanov. Seja je bila končana ob 19. V tajni seji je mestni svet obravnaval razne prošnje mestnih namestencev za napredovanje, prevodbo in definitivno nastavitve. V mestno službo sta bila sprejeta diplomirana tehnika Alojzij Jež in Ladislav Možina.

Možni svet je reševal nato še razne prilive in prošnje občanov. Seja je bila končana ob 19. V tajni seji je mestni svet obravnaval razne prošnje mestnih namestencev za napredovanje, prevodbo in definitivno nastavitve. V mestno službo sta bila sprejeta diplomirana tehnika Alojzij Jež in Ladislav Možina.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	Temperatura	Relativna vlaga	Oblačnosti	Veter	Pada-vine
	sko stanje	u-večja	u-večja	0-10	(amer. jakost)	m/m vrsta
Ljubljana	764.1	24.1	13.4	8.1	0	0
Maribor	762.7	23.4	12.1	6.1	0	0
Zagreb	763.1	29.0	14.0	8.0	5	NE ₂
Belgrad	764.6	25.0	12.0	7.0	0	0
Sarajevo	764.6	22.0	13.1	7.0	10	0
Viš	761.8	23.0	17.0	9.0	6	E ₂
Split	761.4	30.0	20.0	5.0	6	0
Kumovo	759.5	30.4	22.0	6.0	3	NW ₂
Rab	761.6	28.0	19.4	4.0	6	ENE ₂
Opusovni	759.4	28.0	23.0	5.0	5	NE ₂

Vremenska napoved: deloma oblačno in spremljivo vreme. Nagnjenje k nevihtam.

Koledar

Danes, četrtek, 13. julija: Marijeta. Petek, 14. julija: Bonaventura.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarni: dr. Kmet, Dunaška cesta 43; mr. Trnkoczy, Mestni trg 4, in mr. Ustar, Šelenburgova ulica 7.

Tujskoprometna zveza priredi v nedeljo, dne 16. julija, izlet k motodirkam na Jezersko. Sporedi se dobe in prijave sprejemata obe biljetarnici Putnika v Ljubljani: Tyrševa cesta 11 in Masarykova cesta 14.

Vsem gasilskim četam! Prostovoljna gasilska četa Laško, ki je najstarejša na našem področju, praznuje 15. in 16. t. m. svojo 70-letnico. Glavna prireditve bo v nedeljo 16. t. m. in je združena z zletom Gasilске zjednice dravske banovine. Obenem bo preizkušnja okoliških čet za nastop pri letošnjem gasilskem kongresu v Ljubljani. Vse to, čete vabimo, da se prireditve udeležijo v čim večjem številu. Za čete bližnje okolice je udeležba obvezna. Skupine najmanj 6 članov, ki potujejo skupaj, imajo 50% popust na državnih železnicah. Vsi morajo imeti članske legitimacije. Dalje morajo predložiti postajni blaginjak in potujočih v dvojniku (imena vodje in vseh udeležencev). Udeležbo več kot 30 članov morajo javiti železniki postaji 24 ur prej. — Gasilska zjednica dravske banovine.

VIII. Mariborski teden

(od 5. do 13. avgusta 1939).

Približno se čas osme prireditve tradicionalnega Mariborskega tedna, velike gospodarske in kulturne revije Maribora in vsega slovenskega severovzhoda. Letošnja prireditve, določena za čas od 5. do 13. avgusta, bo pa še toliko pomembnejša, ker živimo v dobi, ko je potreba po strnitvi vseh sil in vsega dela za okrepitev naših postojank večja kakor kdaj koli poprej. Tega se zaveda tudi vodstvo Mariborskega tedna in je zato poskrbelo, da ustvari iz prireditve resnično manifestacijo naše volje po življenju in napredku.

Letošnji Mariborski teden bo zato nudil toliko raznoterosti, kakor redko katera druga dosedanja prireditve v Mariboru. Po že določenem programu bo obsegal najprej veliko tekstilno razstavo, ki bo pokazala vse, kar zmora naša sodobna domača industrija, dalje pa obsega tujskoprometno, gostinstvo, narodopisno, jubilejno gledališko, skavtsko, vinski in velenjsko razstavo, kakor tudi razstave, malih domačih živali ter razne druge z različnejših področij industrije, obrti, trgovine, kmetijstva itd. Za razvedrilo in zabavo bodo pa ekrebeli koncerti, gledališki, športni in drugi nastopi, obenem z že znanim in tako priljubljenim veseljenim parkom na razstavišču. Največja atrakcija tedna bo pa nedvomno festival slovenskih in rodnih običajev 5. in 6. avgusta, na katerem bodo nastopile skupine iz Bele Krajine, Gorenjske, Koroske, Prlekije itd.

Kakor vsako leto, velja za obisk Mariborskega tedna tudi letos od 1. do 17. avgusta polovična na vozovino po vseh naših državnih železnicah. Mariborski teden bo zato najlepša prilika za obisk Maribora in vsega njegovega prekrasnega območnega zaledja, občudovanja kopališča na Mariborskem otoku, postojank na zelenem Pohorju, sončnem Kozjaku, vinorodnih Slovenskih gorah itd.

Iz škofje Loke

Občni zbor invalidov je ob 10 dopoldne otvoril g. preds. Debeljak V uvodu je pozdravil vse navzoče ter ugotovil število navzočega članstva. Od 249 članov jih je bil navzočih 111, ker je za dane razmere res izredno lepo število. Nato je pozval vse navzoče, naj iz hvalečnosti, ker smo dobili tako ugodno uredbo, vzklíknejo z njim: »Živel Nj. Vel. kralj Peter II., živel knez-namestnik Pavel in živel kralj. vlada!« — Vsi navzoči so burno manifestirali za kraljeviški dom in vlado. — Nato so sledila poročila. Najprej je podal tajniško poročilo g. Andrej Ravnihar. Ob zaključku lankega občnega zbora je imela organizacija celih 42 članov, danes pa jih ima 244, to se pravi, da ee je članstvo tekom enega leta skoraj pošestorilo. — Novih prijav je bilo dopolnilnih 152, 15 jih je go-tovih za takojšnjo odposlilav, 17 jih bo pa še izpolnjenih in odposlanih. Opozarja vse, da se krajini čas za vlaganje prijav do 18. dec. 1939. P. tem roku ne bo več mogoče, vložiti nobene prijave. Njegovo poročilo je bilo soglasno odobreno. Nato je podal svoje poročilo g. blaginjak Subic, ki je povedal, da je dobil v blaginji 365 din denarja, za božič je dalo ministertvo za soc. politiko 350 din, prav tako tudi za Veliko noč. Nabiralna akcija za božič je dala 1.200 din ter še nekaj ještv in blaga. Članarina in naročnina za »Invalida« ter tri-dinarska pristojbina za knjižice je znesla nekaj nad 4000 din, tako da je v blaginji 5000 din. Tudi njegovo poročilo je bilo soglasno odobreno. Nato je nadzornik Gregorin Matko povedal, da je našel vse delovanje odbora v redu in predlaga odbor razrešeno — ki je bila tudi sprejeta. — S tem je pravzaprav prenehala obstojati podružnica UVI, ker nova uredba in pravila uvajajo okrožne odbore in sicer pri vsakem sedežu okraja. — Pri volitvah je bil izvoljen prvi okrožni odbor in sicer za predsednika g. Debeljak Viktor, za tajnika Ravnihar Andrej, za blaginjaka Subic Anton, za odbornika pa Oblak Janez. V nadzornem odboru sta Gregorin Matko in Pirč Marija.

Zahtevajte povsod naš list!

Življenje piše najgorenkeje romane

Vsi vemo, da življenje piše najgorenkeje romane. In vendar smo bolj občutljivi in prej se razjokamo ob nesreči neznanega človeka, ki je živel samo v pisateljevi fantaziji in prej želimo, da bi se le vse srečno končalo, kakor ob resničnih življenjskih tragedijah. Mimo teh stopajo ljudje, kakor da bi bili brez srca in duše in premnogi se celo z nesrečo svojega bližnjega hočejo priklopiti do sreče.

Pred nedavnim se mi je povsem slučajno odkrilo življenje žene, ki je ostalo kakor največ resnično tragično doživljanje javnosti prikrito. O njenem trpljenju mi je pripovedovala njena hči in je zgodba popolnoma resnična.

Bilo je po znanih usodnih dneh v Sarajevu, ko se je ves svet krčevito brnil, da se ne bi zavrtel v blazen vrtilice vojne. Ljudje so hodili iz kraja v kraj, nikjer se niso čutili dovolj varne. V vlakih so se posebno stiskali, navidezno čut obzirnosti je padel kakor krinka z obraza. Vsak je poznal le še sebe in svojca. V teh dneh je slonela ob oknu osebnega vlaka mlada žena. Nežno belo polt ji je ozarjala na licu pekoča rdečina, utrujene lepe oči so mrtvo gledale lepe pokrajine, ki so plesale pred njo. Otrpela roka je krčevito pritiskala k prsim drobne fantičke, druga pa je od časa do časa pogladila utrujeni glavici njene petletne hčerke in štiriletnega sinčka. Pogled se ji je le redko odmaknil od okna in bežno ter motno pregledal, ali je morda kakšno mesto prazno, potem pa se je spet žalostno obrnil skozi okno. Dan in noč je že stala ob oknu in držala zdaj enega zdaj drugega otroka na rokah, da si je odpočil na njenih utrujenih ramenih. Mesto po klopeh so zasedli močnejši od nje, ona ni imela toliko moči, da bi se pehala zanj. Noge pa so ji od minute do minute slabele, omotica se je

čezdalje bolj pojavljala. Vse okrog nje je bilo že temno in komaj je še ločila obrise ljudi, ko jo je nekdo potisnil na klop. Položila je otroke drug poleg drugega na klop, se komaj vidno zahvalila gospodu, ki ji je storil uslugo in nato sedel k njej. Nato je trdno zaspala.

Zbudila se je šele v Trstu. Prav za prav jo je zbudil sprevodnik. Planila je pokonci in obzirno spravila otroke na noge. Pogled ji je nato iskal prtljago in ročno torbico. Z grozo in kakor blazna je zakričala, da je odmevalo po kupeju: »Moj Bog, okradli so me. Tudi potnega lista nimam in karte... Pomagajte!«

Sprevodnik se je vrnil v vagon, ko je slišal vpitje in mrko pregledal žalostno ter nesrečno družinico. Uboga mati je planila s sedeža in zakričala kakor ranjena zver:

»Vrnite mi nazaj ukradeni. Moram k možu in k očetu teh ubogih otrok v daljno Ameriko. Ukradli ste mi krvavo prislužene denarje in me oropali vsega...«

Sprevodnik je nekaj zagodrnjal, da vse to njega nič ne briga, naj se raje pritoži policijskemu uradu. Ponovno je zahteval, naj družina zapusti vagon. Toda žena ni več slišala njegovega godrnjanja, ne prestrašenega joka otrok. Zvrnila se je po vagonu, napol mrtve oči so še ljubeče objemale otroke, roka se je le polahko gibal, kakor bi se v zadnjem trenutku hotela pomagati otrokom. Toda storiti ni mogla ničesar. Zadelo jo je kap.

Odpeljali so jo v bolnišnico, kjer je po nekaj urah umrla. Otroke so spravili v otroško zavetišče, dokler jih ni k sebi vzel njihov stric, ki je bil sam revež. Oče otrok se je v Ameriki pozneje poročil in da ne bi motil svoje in njegove žene »sreče«, je pozabil na svoje tri otročičke...

Zvočniki pojejo slavo pokojniku za njegovim pogrebom

Vsak narod ima svoje običaje, ki se jih trdno drži in jih smatra za nekaj svetega, za neko svojo posebno odliko. Če pride Evropejec na primer v daljne azijske kraje, vzbujajo v njem posebno pozornost predvsem navade in običaji tamkajšnjih narodov. Tako tudi ne bi, ko pa tu vidi toliko najraznovrstnejših stvari, ki pričajo o čisto novem, svojevrstnem azijskem svetu in njegovih ljudeh.

Tujca je na primer privedla pot po svetu tudi v daljnji Singapur, na južnem koncu Malajskega polotoka, v mesto, o katerem posebno mnogo govore v zadnjem času zaradi velikih priprav, namenjenih za primer vojne. Toda, zdaj pustimo vojno. V Singapuru je umrl nek Kitajec, ki je bil tam višji mestni uradnik. Po kitajskem običaju so ga pokopali na zelo svečan način. V dolgem žalnem sprevodu se je na čelu pomikal voz, obsut s cvetjem in venci — a temi zadnjimi pozdravi svojevrstni prijateljev in njegovih stanovalskih tovarišev. Pogrebi so po kitajskem običaju oblečeni vsi v bela oblačila. V razkošni opremi nosijo pokojnikovo truplo k zadnjemu počitku. Singapur je moderno mesto, v katerem se evropska kultura in civilizacija mešata z vzhodnaški običaji. Zato naj se

nihče ne čudi, če ob tem žalnem sprevodu vozijo najmodernejši avtomobili, najrazkošnejše limuzine iz vseh krajev sveta. Vse se seveda ravna tudi tu po tem, koliko slaven in čaščen je bil pokojnik v življenju. V sprevodu samem pa vzbujajo v tujcu posebno pozornost avtomobili z zvočniki, ki vozijo takoj za vozovi, obloženimi s cvetjem. Iz teh zvočnikov done žalostinke. V poslednjih znamenjih turobno pesem hvalnice, ki slave velike pokojnikove zasluge. Na ta način po zvočnikih oznanjajo množici ljudstva po ulicah, kako je pokojnik neutrudljivo skrbel za siromake, koliko je storil dobrega za mesto in kako zdaj neso k večnemu počitku plemenitega, na dobrih delih bogatega človeka.

Mi Evropejci si komaj moremo predstavljati takšne avtomobile z zvočniki, ki bi peli slavo pokojniku po mestnih ulicah, ko ga neso na pokopališče. Kaj takšnega bi bilo res nenavadno pri pogrebi Evropejci, kjerkoli. Kitajec iz Singapura pa, ki mu običaj veleval, da svojemu umrlemu svojcu priredi čim sijajnejši in čim doetojansvenejši pogreb s tem, da javna hvali njegove velike zasluge, ki si jih je pridobil v življenju, je takoj razumel, kako

Ga. Mitchel razkazuje ameriškega poslanca Randolphu drobce kosti velikega pomorskega Kristofa Kolumba. Rada bi jih namreč prodala ameriški vladi za 500.000 dolarjev.

učinkoviti so pri tem moderni zvočni avtomobili, in ga niti najmanj ne moti zahodno-evropska tehnika. Takšna vozila niso prav nič v skladu z običaji na Daljnem Vzhodu. Kitajcu pa se kljub temu zdi, da s pomočjo njega more biti na najučinkovitejši način uslišana želja zalujoče rodbine. In na to se Kitajec v prvi vrsti ozira, ker je praktičen človek. To je zanj čisto dovolj in pri tem odpadejo vsi drugi pomisleki.

Pisan drobiž

Iz Moskve ne prihajajo samo politična poročila, pač pa tudi druga, vsekakor bolj zanimiva. Tako zdaj poročajo, da se ruski učenjaki že zdaj z vso vnemo pripravljajo na popolni sončni mrk, ki bo 21. septembra 1941. Ustanovili so poseben odbor, ki mu predseduje predsednik Znanstvene akademije Jesenko. Pravijo, da bo popolni sončni mrk leta 1941 opazovalo nič manj kot 650 ruskih učenjakov.

Po treh zaporednih pomorskih nesrečah, kjer je našlo zaradi nezadostnih varnostnih in reševalnih priprav toliko mornarjev smrti, so pomorske oblasti posvetile vso pozornost in skrb čim popolnejšim potapljaškim zvonovom. Pravijo, da je to še v dno najučinkovitejše sredstvo, če hoče kdo rešiti življenje v potopljenih podmornicah pokopan mornarjem. Splošno prevladuje prepričanje, da so tovrstne priprave najpopolnejše v Združenih ameriških državah. Pred kratkim so izdelali še nove načrte, po katerih hočejo te reševalne priprave še bolj izpopolniti. Ameriški mornariški krogi pa teh svojih načrtov ne skrivajo, pač pa jih stavljajo na razpolago vsem tujim vladam, da si jih ogledajo in tako izpopolnijo tudi doma reševalno službo. Tako zdaj poročajo iz Portsmoutha v USA, da so tamkajšnje pomorske oblasti obvestile francosko vladno, da si lahko ogleda načrte za nove potapljaške zvonove. Iznajdba ameriške mornarice v zvezi z reševanjem človeških življenj so na razpolago vsak čas in vsaki vladi.

Sv. oče Pij XII. je danes sprejel v skupno avdienco 30 mladih zakonskih parov iz Italije in iz tujine. Med temi pari sta bila tudi znani filmski igralci Turone Power ter njegova žena, znana francoska igralka Anna Bella. Po končani avdienci sta Power in Anna Bella dala izjavo, v kateri sta rekla, da sta nenavadno srečna, ker sta bil v skupini zakonskih parov sprejeta od svetega očeta.

V Londonu je umrl brigadni general Bruce, ki je vodil v letu 1922 in 1924 dve ekspediciji na Mont Everest. General Bruce je dosegel starost 73 let.

Prva poljska znanstvena odprava na Himalajo se je pospela na vzhodni vrh Nanda Devija, visok 7.430 metrov. Člani ekspedicije so prišli na ta vrh 2. julija po 5 tedenskem naporu.

Bivši španski kralj Alfonz XIII. je postal generalu Francu sožalno brzojavko zaradi katastrofe v Penarandi ter 10.000 peset podpore za žrtve.

Genijalnost - norost - zločinstvo

Skoraj vsak dan beremo v listih o žaloigrah v življenju, o zločinstvih in zablodah. V tej zmedzi zla in nesmiselnosti bi mnogokrat morali prej izrekat sodbo in povedati svoje mislije zdravniki za duševne bolezni, kakor pa morda sodniki in »merodajni faktorji«. Toda pogosto bi ostal brez moči tudi zdravnik in ne bi moral povedati ničesar. Ne bi mogel razvozlati ali presekati vzloga takih dram in žaloiger, ki se vsak dan porajajo.

Pogosto se nam vsiljuje vprašanje: Norec? ... Genij? ... Zločinec? ...

Ali se v zgodovini ne primerja, da postavljamo spomenike ljudem, ki bi bili morali prav za prav svojo pot končati na vesalih? Koliko ljudi pa je bilo umrlih, koliko je umrlo por. žanih in razžaljenih, nepriznanih in pozabljenih, katerim bi bilo treba postaviti spomenike.

Prelistajte knjige: zgodovinske, modroslovne, stare letopise, spomine od najstarejših napisanih vrst o človeških delih, mislih, prizadevanjih na vseh področjih človeškega udejstvovanja pa do dnevnih novic v listih, v katerih se z blazno brzino vrste dogodki iz vsega sveta. Človek se pri tem prepriča, da se človeška dejanja sučejo v omejenem prostoru, v katerem vladajo genijalnost, blaznost in zločinstvo. Pri tem človek začuti, kako težko je najti mejo med temi tremi faktorji, ki igrajo tako vlogo pri dogajanju na vsem svetu in pri usodi človeštva.

Če človek o tem premišlja, se mu zdi, da je vsako človeško delo pod krinko, vsaka misel pod krinko, vsi ljudje podkrinkani, ki nikdar ne padejo in v tem zmešanem karnevalu pisanih in raznih krink ni tako lahko ločiti norca od genija, genija od zločinca.

V vsaki zgodovini zdravilstva je moči najti zgovorne podatke o teh nedolastnih mejah med genijalnostjo, norostjo in zločinstvom. Iz nje bomo prinesli samo nekaj elavljivih primerov iz življenja ljudi, ki jih vsaj po imenu pozna vse svet. Pozorni opazovalec življenja, ki z odprtimi očmi spremlja vse dogodke okoli sebe, bo priznal, da so te moč zares nedoločljive.

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 13. julija: 12 Pisan drobiž (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.30 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14. Napovedi — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Deset minut zabavo — 19.40 Nač. ura: Predavanje min. za ljudsko telesno vzgojo — 20. Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarčič) — 20.15 Cello solo g. prof. Cenda Sedlbauer, spremlja g. prof. M. Lipovšek — 21. Plošče — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Zdjaj pa veselo (Rad. ork.).

Drugi programi

Cetrtek, 13. julija: Belgrad: 20 Hum. — 21.10 Nar. pesni — 21.30 Violina — Zagreb: 20 Prens. — 21.15 Ork. konc. — Bratislava: 20.35 Slovenski plesi — 21.30 Simf. konc. — 21. Komorni konc. — Varšava: 21. Ameriški zbori — 22. Francoske pesmi in koračnice — 23.15 Poljska gl. — Budimpešta: 20.10 Ork. konc. — 22. Trio — 23. Cig. ork. — Trst-Milan: 17.15 Vok. konc. — 21. Pesmi in plesi — 22.10 Violina — Rim-Bari: 21. Puccinijeva opera »Turandot« — Dunaj-Berlin: 20.10 Ork. konc. iz Saarbrückna — Köln: 20.30 Nar. pesni — Monako: 20.15 Umetnostni večer — Strassbourg: 20.30 Orkester in zbor (dela iz revolucionarne dobe).

Teški nemški topovi, ki so se pri zadnjih vojaških vajah baje isredno dobro izkazali. Njim namerna Nemčija dati »besedec«, če bi jo kdo le preveč »obkoljeval«

R. L. Stevenson:

OTOK GLASOV

Povrhu pa so bili možje tudi na moč vladni in ženske izredno postrežljive; in porabili so Keola ter mu zgradili hišo in mu dali ženo, in ga niso — to se mu je zdela od vsega najbolj čudno — nikoli pošiljali z drugimi mladimi možmi na delo. Zdjaj pa je Keola prebil tri dobe. Najprej je preživel dobo, v kateri je bil zelo žalosten, nato dobo, v kateri je bil na moč vesel. Nazadnje pa je prišla tretja doba, in tedaj je bil najbolj preplašeni in najbolj strahopitni človek v vseh štirih svetovnih morjih. Noč in dan sta ga polnila z grozo, niti za trenutek ga ni zapustil blazni strah.

Prve dobe je bila kriva deklica, ki so mu jo bili dali za ženo. Dvomil je sicer nekoliko glede otoka in dvomil bi bil lahko tudi glede jezika, ki ga je bil ujel le nekaj besedi takrat, ko sta bila sem prišla s čarovnikom na blazinici. Glede svoje žene pa se ni mogel prav nič motiti, kajti bila je prav ista deklica, ki je takrat kričala zbežala pred njim. Tako je tedaj opravil dolgo pot in vendar bi bil prav tako lahko ostal v Molokaju; ženo, domovino in vse svoje prijatelje je zapustil le zato, ker bi bil rad utekel svojemu sovražniku, in kraj, kamor je bil prišel, je bil čarovnikovo lovišče in obrežje, na katerem se je rad neviden potikal. V tej dobi se je zgodilo, da se je s smrtnim strahom oklepal lagune in se le toliko, kolikor si je še upal, odpravljaj iz zavetja svoje kože ter se po-

mudil za kratek čas v njeni neposredni bližini.

Vzrok za drugo dobo je bilo govorjenje njegove žene in pripovedovanje otoških poglavarjev. Keola sam je govoril le malo. Nikdar se ni čutil povsem varnega pred svojimi novimi prijatelji, kajti imel jih je za preveč vladne, da bi jim bil mogel zaupati, in odkar se je bil s svojimi tantom seznanil po bližje, je postal oprezniji. Zato jim ni povedal o samem sebi ničesar razen svojega imena in v svojega pokolenja ter da je bil prišel z omerih otokov, in kako lepi otoki so to bili, dalje še o kraljevski palači v Honoluluju, in da je sam dober prijatelj s kraljem in z misijonarji. Pač pa je sam pridno spraveval in izvedel marsikaj. Otok, ki je bil nanj zašel, so imenovali »Otok glasov«. Bil je last tega plemena, ki je stanovalo na nekem drugem otoku, kakšne tri ure vožnje bolj južno. Tam je plemo stanovalo in je imelo svoja stalna bivališča, po njihovem pripovedovanju naj bi bil to bogat otok, kjer so bile kose in jajca in evinje, in kamor so zahajale tudi trgovske ladje z rumom in tobakom. Tjaki se je po Keolinem begu podala jadrnica, in tam je bil tudi umrl krmar, nori belec. Zdi se, da je na otoku prav ta čas, ko je priplula ladja, zavlada bolni letni čas, v katerem postanejo ribe v laguni strupene, in vsi ljudje, ki jih jedo, najprej nabuhnejo, potem pa pomro. Krmarju so povedali za to reč; videl je, kako so bili čolni pripravljani za odhod, kajti ljudstvo ob tem bolnem letnem času vselej odplove z otoka in odjadra tja čez na Otok

glasov. Toda bil je pravi beli norec, ki ni verjel nobenim drugim zgodbam, kakor svojim lastnim, in ujel je tako ribo, jo skuhal, pojedel, nabuhnil in umrl — to poročilo pa je Keola sprejel z velikim veseljem. In kaj je bilo z Otokom glasov, — bil je večji del leta popolnoma zapuščen in neobljuden. Le tu pa tam je prišla ladja, ki je nosila polno hudi, prihajali so iskati kopro; v slabem letnem času, ko so postale ribe na glavnem otoku strupene, pa je domovalo na njem plemo z vsem, če se je imelo. Svoje ime je otok dobil po nekem čudežu, kajti kakor se je zdelo, je bila njeno morskobrezje posejeno čez in čez z nevidnimi hudiči; noč in dan jih je bilo slišati, kako so se pogovarjali med seboj v tujih jezikih, noč in dan so na obrežju žareli majhni plamenčki, prižigali so se in spet ugašali, in noben človek ni mogel najti prave razlage za vse te reči. Keola je vprašal ljudi, če se na njihovem lastnem otoku tudi dogajajo take čudne stvari, pa so mu odgovorili, da ne tam, ne nikjer drugje in na vseh stoterih otokih, ki leže tam naokrog po morju, ta pojav, da se kaže samo na tem edinem otoku, ki mu pravi Otok glasov. Pripovedovali so mu tudi, da se ti pojavi kažejo le na enem samem obrežju tega otoka, tam ob robu gozda, in da bi človek lahko preživel tudi dva tisoč let in še se seveda tako dolgo živel na laguni, pa ga nikdar ne bi nobena reč motila, in da tudi hudiči na obrežju niso prav nič nevarni, če jih človek pušči pri miru. Le enkrat samkrat je neki poglavar vrgel svoje kopje proti glasovom, in še v isti noči je padel s ko-

kosove palme ter se ubil. Keola je natihiem veliko razmišljal. Sprevidel je, da se bo vse dobro izteklo, ko se bo plemo spet vrnilo na glavni otok, in da se mu tudi zdaj ne bo zgodilo ničesar hudega, če bo ostal lepo na laguni; sklenil pa je, da bo vso to stvar, če se bo le dalo, še izboljšal v svoj prid. Zato je pripovedoval najvišjemu poglavarju, da je bil nekoč na nekem otoku, ki ga je mučila pravi ista nadloga, in da je ljudstvo tam pogratulo način, s katerim se je osvobodilo za vselej tega zla.

»V tamkajšnjem grmovju,« je dejal, »je raslo neko posebno drevo, in hudiči, se zdi, so prihajali tja, da so si nabirali njegovega listja. Zato je ljudstvo to drevo podrla povsod, kjer ga je le kaj bilo, in hudiči se niso potem nikdar več vračali.«

Vprašali so, kakšne vrste drevo je to bilo, in pokazal jim je drevo, čigar listje je navadno sežigal Kalamake. Le težko jim je bilo verjeti, misel sama pa jih je kljub temu zgečkala. Noč za nočjo so pretresali vso zadevo v svojem svetu, toda vrhovni poglavar, ki je bil sicer zelo korajžen mož, se je zbal ter jih je neprestano spominjal na poglavarja, ki je bil vrgel kopje proti glasovom, in misel na to zgodbo jih je vse zadržala.

Čeprav se Keola začel ni posrečila plemena nagovoriti, da bi posekalo usodno drevo, je bil vendarle zadovoljen. In začel je gledati okrog sebe ter dobivati veselje s svojimi dnevi. Med drugim je postal tudi prijaznejši s svojo ženo, tako da ga je začela deklica imeti vedno rajša.

»Kaj je?« je vprašal Keola. »Kaj pa ti epet ni prav?«

Dejala je, da ji ni nič.

Se ista noč pa ga je zbudila. Svetilka je brlela zelo medlo, vendar je spoznal iz njenega obraza, da jo tarejo skrbi in žalost.

»Keola,« je dejal, »prisloni svoje uho k mojim ustom, da bom lahko šepetala, kajti nihče naju ne sme slišati. Dva dni preden bomo začeli pripravljati čolne za odhod, odidi na morskobrezje ter se vlezi v goščo. Midva, ti in jaz, baya kraj poprej poiskala in izbrala in skrila tam živež, in vsako noč bom šla jaz mimo in pela. Če pa bo tedaj prišla noč, ko me ne boš slišal, boš vedel, da smo odrinili z otoka, in tedaj boš lahko varno in brez skrbi spet prišel iz skrivališča na plan.«

Duša je zamrla v Keoli.

»Kaj je to?« je vzkljnil. »Med hudiči ne morem živeti. Nočem, da bi me pustili na tem otoku. Na vso moč koprnim, da bi odšel z njega.«

»Nikdar ga ne boš zapustil živ, ubogi Keola,« je dejala deklica, »kajti, da ti povem po pravici, moji plemenski rojaki so ljudozrci, vendar se prikrivajo. In vzrok, da te hočejo ubiti preden bomo odpluli je, ker bodo naš otok obiskale ladje, in bo prišel Denat-Kimaran in govoril za Francoze, in tam je tudi beli trgovec v hiši z verando, povrhu pa še katehet. Oh, kako lep kraj je to! Trgovec je napolnil cele sode z moko, in neka francoska bojna ladja se je nekoč prikazala v laguni in je vsakomur dala vina in prepečenca. Oh, ti ubogi moj Keola, tako rada bi te spravila tja, kajti na vso moč te imam rada, in to je razen Papeleca najlepši kraj v Južnem morju.«